

Bölüm 25

KANSERLİ BİREYLERİN AİLELERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Mehtap SOLMAZ¹
Tuğba SOLMAZ²

GİRİŞ

Kanser; günümüzde mortalite ve morbiditesi yüksek olan, tedavisi, maliyeti, süresi ve yan etkileri nedeniyle oldukça önemli olan sağlık sorunlarından birisidir (Garcia, 2012; Gürsu ve diğ.,2012; Ilgaz & Gözüm, 2014; Pirinççi, Benli & Okyay, 2015; Şahin ve diğ. 2015).

Kanser, birçok yönden önemli halk sağlığı sorunlarından birisidir. Hastalığın tanı ve tedavisi ne yönelik yapılan harcamalar tüm sağlık harcamalarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Yaşlanan dünya nüfusu ve yaşlanma sürecine bağlı olarak kanser insidansında artış olması, geliştirilen yeni tanı yöntemleri ile birlikte kanserin daha erken evrelerde teşhis edilmesini kolaylaştırmakta, tedavi şansı artmakta ve bu durum beklenen yaşam süresinin uzamasına neden olmaktadır. Aynı zamanda bireylerin uzun süre bu hastalıkla yaşamak zorunda kalması; yeni, oldukça etkili fakat pahalı tedavi yöntemlerinin gelişmesi ise sağlık harcamalarındaki yükselmenin önemli nedenleri olarak görülmektedir.

Kanser, bireylerin aile yapısı ve yakınlarının da yaşam şekline birçok yönden etki etmektedir. Bu durum bireylerin daha çok hastalıkla ilgili tutumlarıyla ilgilidir. Hastalık evresi, yaş, cinsiyet, medeni durum, kanser türü, ekonomik durum, alınan tedavi şekli gibi faktörler bireylerin hastalıkla ilgili tutumlarını etkileyen faktörler olarak görülmektedir (Çağatay, 2011).

KANSERDE BİREY VE AİLE ÜYELERİNİN TEPKİLERİ

Hasta birey ve yakınlarının kansere tepkisi onların inançları, değer sistemleri ve strese gösterdikleri tepkilere göre değişim göstermektedir. Kanser tanısı alan aile bireyleri, sorunları çözme noktasında başa çıkma yöntemlerinin yetersiz olduğunu fark etmektedir. Bu nedenle bilişsel, duygusal, fiziksel alanda güçsüzlük,

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, mehtapsolmaz@gop.edu.tr

² Öğretim Görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, tugbasolmaz.gou@gmail.com

- Genel semptomlar (anksiyete, depresyon, manevi sıkıntı, uyumsuzluk, yas),
- Kanser hastasının yaşamı (başetme,özbakım,rol ve ilişkiler,hobiler) ele alınmalıdır (Can ,2010)

Kanser hastalığına yaklaşımda klasik amaç tanı ve tedavi iken, modern yaklaşımda amaç hastalığın önlenmesi, erken ve doğru tanısı, tedavi, yaşamı uzatma, palyatif / destek bakım, rehabilitasyon aşmalarından oluşmaktadır.

Kanserli birey ve ailelere;

- Tanı sürecinde hastalık ve tedaviye uyum konularında yardım etmek,
- Bireylerin hastalıklarına ne anlam yükledikleri, aile yakınlarının hastaya yaklaşımları ve çevreye etkisinin anlaşılmasının sağlanması,
- Hasta birey ve aile üyelerine her türlü konuda sürekli danışmanlık hizmeti verilmesi,
- Hasta birey ve ailesinin maddi yardım alabilecekleri kuruluşlara yönlendirilmeleri, sosyal destek ağının güçlendirilmesi,
- Hastalık ve tedaviye bağlı ortaya çıkan fiziksel ve psikolojik ihtiyaçların karşılanması,
- Hasta birey ve ailesine semptomlarla baş etme konusunda eğitim verilmesi,
- Hasta birey ve ailesinin öz bakım gücünü artırma konusunda desteklenmesi,
- Yeni tedavi yöntemleri hakkında hasta bireyin ve ailesinin bilgilendirilmesi,
- Hasta bireyin bütüncül açıdan değerlendirilmesi,
- Hasta bireylere hastalıkla baş etmelerinde yardımcı olabilmek için, poliklinikte çalışan hemşirelerin destek grupları oluşturmaları,
- Hastanın ve ailenin psikolojik iyilik durumunun artırmak için, destek grup terapilerine katılmalarına sağlanması ve psikiyatri bölümünden danışmanlık alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ay, E. (2014). Kanserli çocuğa sahip annelerin evlilik doyumları ve algıladıkları sosyal desteğin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Coşkun, Y. & Akkaş G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD); 10(1): 213-227.
- Çağatay, M. (2011). Ayaktan Kemoterapi Alan Hastalar ve, Uzmanlık Tezi, Edirne.
- Orak, O.S. & Sezgin, S. (2015). Kanser Hastasına Bakım Veren Aile Bireylerinin Bakım Verme Yüklerinin Belirlenmesi. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi; 6(1):33-39
- Dedeli, Ö (2009). Karadeniz G. Kanser ağrısının kontrolü ile psikososyal- spiritüel modelin birleştirilmesi. Ağrı; 21:45-53.
- Erdoğan, Z. & Yavuz, D.E.(2014). Kanserli Hastaların Bakım Vericilerinde Yaşam Kalitesi. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi; 23(4):726-736.
- Garcia, A.Z.G. (2012). Factors Influencing Colorectal Cancer Screening Participation. Gastroenterology Research and Practice, p:1-8, doi:10.1155/2012/483417.

- Gemalmaz, A. & Avcı, G. (2015). Kanser Tanısı ve Sonrası Yaşananlar: Kalitatif Bir Çalışma. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi;12 (2): 93-98. doi:10.5222/HEAD.2015.093
- Gürsu, R.U., Kesmezacar Ö., Karaçetin D., Mermut Ö., Ökten B., Güner Ş.İ. (2012). İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi Onkoloji Birimi: Yeni kurulan bir ünitenin 18 aylık sonuçları. İstanbul Tıp Dergisi; 13(1): 13-18.
- Ilgaz, A. & Gözüm, S. (2014). Kanser taramalarında öncelikli hedef birinci derece akrabalar. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi; 7 (4), 345-353.
- Johnson, BSL.(1993). Primary, secondary, and tertiary prevention. Adaptation Growth Psychiatric Mental Health Nursing, 3rd ed.Texas; 748-754.
- Kuğuoğlu, S. & Demirbağ, B.C.(2015). Aile Temelli Sağlık Yaklaşımı. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Öner, Ö.İ. (2012). Onkoloji Hastalarına Bakım Verenlerin Bakım Verme Yükü ve Algıladıkları Sosyal Desteğin İncelenmesi. Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Pirinççi, S., Benli, C. & Okyay, P. (2015). Üçüncü basamak sağlık merkezine başvuranlarda kolorektal kanser tarama programı farkındalık çalışması. TAF Preventive Medicine Bulletin; 14(3): 209-214.
- Şahin, N.Ş., Üner, B.A. , Aydın, M., Akçan, A., Gemalmaz, A., Dişçigil, G., Demirağ, S. & Başak, O. (2015). Aydın merkez ilçede kolorektal kanser taramasına ilişkin bilgi, tutum ve engeller. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi; 19(1):37-48. doi. 10.15511/tahd.15.01037.
- Ülger ve ark. (2014). Kanserde Psikososyal Sorunlar Ve Psikososyal Onkolojinin Önemi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi; 28(2): 85-92.
- Yüksel, G. & Baytemir, K. (2010). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi; 8 (1): 1-20.